

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ХЕРСОНСЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПРОФЕСІЙНИХ ТА СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН**

**ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ
РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

*матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції
19 жовтня 2022 року*

Одеса
2022

ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

**ХЕРСОНСЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПРОФЕСІЙНИХ ТА СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН**

**ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ РЕФОРМУВАННЯ
ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції
19 жовтня 2022 року

Одеса
2022

Відповідальний редактор – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри професійних та спеціальних дисциплін Херсонського факультету Одеського державного університету внутрішніх справ **Шкута О. О.**

Матеріали друкуються в авторській редакції. Відповідальність за дотримання академічної доброчесності, відповідності фактів, цитат, прізвищ тощо несуть автори

Пріоритетні напрямки реформування правової системи України в умовах воєнного стану: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Одеса, 19 жовтня 2022 р.) / за ред. д. ю .н. Шкути О.О. – Одеса: Херсонський факультет Одеського державного університету внутрішніх справ, 2022. – 209 с.

До збірника увійшли тези доповідей, подані учасниками Всеукраїнської науково-практичної конференції «Пріоритетні напрямки реформування правової системи України в умовах воєнного стану», які присвячені міжнародним та національним аспектам реформування сучасних напрямків розвитку правової системи України в умовах воєнного стану.

СЕКЦІЯ №6
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Березовський С.Ю., Чекмарьова І.М. ПОСИЛЕННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ДІЇ РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ	190
Дрознік Д.Р., Филипська В.І. THE PROBLEMS OF THE CRIMINAL PROCEEDINGS DURING THE STATE OF WAR	192
Зеленський Є.В., Свинаренко Ю.П. ДЕЯКІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ТА ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВООПОРУШЕНЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	194
Ільченко А.О., Марчук М.І. ВИКОРИСТАННЯ ПРОТОКОЛУ БЕРКЛІ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВООПОРУШЕНЬ ПРОТИ МИРУ, БЕЗПЕКИ ЛЮДСТВА ТА МІЖНАРОДНОГО ПРАВООПОРЯДКУ	197
Легкодух С.С., Чекмарьова І.М. ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ ДЕЯКИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВООПОРУШЕНЬ, ВЧИНЕНИХ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ УМОВ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ.....	200
Мамедов А.Е., Чекмарьова І.М. ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ.....	203
Устюжанінова О.Т. ОСОБЛИВОСТІ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ВІДБУВАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПОКАРАННЯ ВАГІТНИХ ЖІНОК ТА ЖІНОК, ЯКІ МАЮТЬ ДІТЕЙ ВІКОМ ДО ТРЬОХ РОКІВ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ	207

СЕКЦІЯ №6
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Березовський Станіслав Юрійович
*курсант 310 взводу ФПФОДР Одеського державного
університету внутрішніх справ*

Чекмарьова Ірина Миколаївна
*професор кафедри кримінального права та кримінології ФПФОДР
Одеського державного університету внутрішніх справ,
к.ю.н., доцент, (науковий керівник)*

ПОСИЛЕННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ЗЛОЧИНИ
ПРОТИ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ
В УМОВАХ ДІЇ РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ

В період збройної агресії Російської Федерації проти нашої держави посилення відповідальності за злочини проти основ національної безпеки України є дуже актуальним. Кожен день, можливо саме в цю мить порушуються права людини, які визнані найбільшою соціальною цінністю та гарантовані Конституцією нашої держави: життя і здоров'я людини, її честь, гідність, недоторканість і безпека - все це під загрозою [1]. Під час збройної агресії були порушені численні норми міжнародного права та статуту ООН: катування, зґвалтування, моральні приниження, незаконне заволодіння територією та майном тощо. Та в цей важкий для всіх час держава через взаємодію з органами місцевого самоврядування, правоохоронною системою та соціальними службами зобов'язана забезпечити дотримання прав кожному громадянину, не допускати їх руйнування, а у випадку їх порушення гарантувати повне та всебічне розслідування даного роду правопорушення.

Особливо важливою під час дії режиму воєнного стану є діяльність органів національної поліції України, оскільки кількість злочинів зростає. В зв'язку з цим набули чинності зміни до закону «Про Національну поліцію» [2], якими передбачено розширення повноважень поліцейських на період воєнного стану та 60 днів після його припинення або скасування. На даний час Національна поліція України працює в посиленому режимі задля максимального зменшення кількості злочинів проти життя і здоров'я особи.

3 березня 2022 року Президент України Володимир Зеленський підписав Закон України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за злочини проти основ національної безпеки України в умовах дії режиму воєнного стану» (№ 2113-IX) [3]. Закон набрав чинності 7 березня 2022 р. Внесені зміни до статей 86 («Амністія»), 111 («Державна зрада») і 113 («Диверсія») КК України. В законі передбачається,

що у санкціях статей 111 («Державна зрада») та 113 («Диверсія») КК України встановлюється максимальне покарання в період воєнного стану у вигляді позбавлення волі на строк 15 років або довічне ув'язнення, з конфіскацією всього майна злочинця.

У статті 111-1 КК України визначено поняття «колабораційна діяльність». Під колабораційною діяльністю розуміється будь-яка добровільна співпраця з державою-агресором та/або його окупаційною адміністрацією, публічне заперечення громадянином України збройної агресії проти України. Відмітимо, що за злочини, передбачені статтею 111 КК, несуть відповідальність тільки громадяни України, незалежно від місця вчинення злочинів, а за злочини, передбачені статтею 113 КК, несуть відповідальність усі осудні особи, які досягли 16-річного віку, незалежно від громадянства і від того, вчинили вони цей злочин в Україні чи за її межами. Ці злочини виділено окремо для спрощення юридичної кваліфікації злочинних діянь, прискорення їх розслідування та судового розгляду [4].

Максимальне покарання за статтею 111-1 КК України за добровільні дії, пов'язані зі співпрацею з окупаційною адміністрацією на тимчасово окупованих територіях, а саме, зайняття посади у незаконних органах влади, участь в організації або публічні заклики до проведення виборів - позбавлення волі на строк від 5 до 10 років; за здійснення політичної та інформаційної діяльності у співпраці з агресором - позбавлення волі на строк від 10 до 12 років; добровільне зайняття посади в судових або правоохоронних органах, створених на тимчасово окупованій території, участь у незаконних збройних чи воєнізованих формуваннях, створених на тимчасово окупованій території - позбавлення волі на строк від 12 до 15 років [3].

Слід також звернути увагу на статтю 111-2 КК України «Пособництво державі-агресору». Пособництво - це умисні дії, які спрямовані на допомогу державі-агресору, збройним формуванням, вчинені громадянином України, і шляхом передачі матеріальних ресурсів чи інших активів представникам держави-агресора, її збройним формуванням. За такі дії КК України встановлює відповідальність у вигляді позбавлення волі на строк від 10 до 12 років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від 10 до 15 років та з конфіскацією майна [4]. У разі вчинення тяжких та особливо тяжких злочинів проти національної безпеки, що призвели до загибелі людей або настання інших тяжких наслідків, винним може бути призначено покарання у вигляді довічного позбавлення волі.

Відзначимо, що за злочини проти основ національної безпеки КК України передбачає застосування додаткового покарання у вигляді конфіскації майна винної особи та позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю.

Наведений аналіз законодавчих норм свідчить про те, що закон передбачає притягнення до відповідальності колаборантів та посилює тяжкість покарання за злочини пов'язані з окупацією території України, й створенням та діяльністю на окупованих територіях державних інститутів. Разом з тим, змі-

нами до ч. 4 ст. 86 КК України визначено, що особи, засуджені за злочини, передбачені статтями 111 і 113 КК, - не підлягають закону про амністію [4].

Отже, закон удосконалює кримінальне процесуальне законодавство, яке діє в умовах воєнного стану та посилює відповідальність за злочини проти основ національної безпеки. Важливо донести до населення, що сувора відповідальність за ці види кримінального правопорушення існує, і що жодна особа не уникне від відповідальності, якщо вчинила правопорушення, а жоден невинуватий не буде притягнутий до відповідальності без належних на те доказів.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: Прийнята на V сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р.// *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Зміни до закону «Про Національну поліцію». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2123-20#Text>.
3. Закон України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за злочини проти основ національної безпеки України в умовах дії режиму воєнного стану» від 03.03.2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2113-20>.
4. Хавронюк М. Державна зрада і диверсія: кримінальна відповідальність. URL: <https://rpr.org.ua/news/derzhavna-zrada-i-dyversiiia-kryminalna-vidpovidalnist/>.